

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01124 Vilnius, tel. (8 5) 219 1225/219 1152, el. p. smmin@smm.lt, <http://www.smm.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.
Atsisk. sąsk. LT30 7300 0100 0245 7205 „Swedbank“, AB, kodas 73000

Savivaldybių administracijų švietimo padalinių 2023-02-
vadovams
Švietimo įstaigų vadovams

DĖL MOKYKLŲ ĮSITRAUKIMO STABDANT SMURTĄ PRIEŠ VAIKUS

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, kasmet daugėja pranešimų apie galimus vaiko teisių pažeidimus, taip pat ir pranešimų apie galimą smurtą prieš vaikus. 2020 metais nuo smurto galimai nukentėjo 2 486 vaikai, 2021 m. – 2 594 vaikai, o 2022 m. galimai nuo smurto nukentėjusių vaikų skaičius išaugo iki 2 866.

Vaiko teisių gynėjų duomenimis, per 2020 metus mūsų šalyje dėl galimai nuo seksualinio smurto nukentėjusių vaikų užfiksuoti 185 atvejai, 2021 m. – 239 atvejai, o praėjusiais metais – 300 atvejų. Jau vien per šių metų pirmąjį mėnesį tokių atvejų užfiksuota 22.

Primename, kad 2020 m. balandžio 21 d. švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymu Nr. V-582 patvirtintos Rekomendacijos mokykloms dėl smurto artimoje aplinkoje atpažinimo ir veiksmų, įtariant galimą smurtą artimoje aplinkoje (toliau – Rekomendacijos). Rekomendacijų paskirtis – kaip galima anksčiau atpažinti vaiką, kuris galimai patyrė smurtą (fizinį, psichologinį, seksualinį, nepriežiūros) artimoje aplinkoje, ir imtis būtinų veiksmų užkirsti kelią bet kokioms smurto apraiškomis pasikartoti. Taikant Rekomendacijas vadovaujamosi šiais principais: geriausių vaiko interesų prioritetiškumo, konfidencialumo, teisingumo, bendradarbiavimo, dalyvavimo, kompleksiško.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija) ragina mokyklų bendruomenes būti aktyvias, pranešti specialistams, pastebėjus pasikeitusį vaikų elgesį, uždaramą ar nenorą bendrauti, pernelyg agresyvų ar apatišką elgesį, staigų susidomėjimą seksualinėmis ar kitomis vaiko amžiaus tarpšniui nebūdingomis temomis, fizinės ar emocinės sveikatos pablogėjimą.

Ministerija, akcentuodama prevencinių programų vykdymo mokyklose svarbą, primena ir skatina ugdyti mokyklų bendruomenių sąmoningumą ir nepakantumą smurtui bei ragina savivaldybes jų pavaldumo švietimo įstaigose užtikrinti prevencinių programų įgyvendinimą.

Atkreipiame dėmesį į mokyklose vykdomas prevencines programas, tokias kaip:

Olweus patyčių prevencijos programa – skirta visai mokyklos bendruomenei, kurios pagrindiniai tikslai yra mažinti patyčių ir kitokio asocialaus elgesio apraiškas; užkirsti kelią naujų patyčių ir asocialaus elgesio atsiradimui; siekti geresnių mokinių tarpusavio santykių mokykloje; mokyti visą mokyklos personalą atpažinti, pastebėti patyčias, smurtą ir tinkamai reaguoti.

Seksualinės prievartos prevencijos programa „Saugok ir gerbk mane“ skirta 2–12 klasių mokiniams, mokytojams, tėvams, psichologams, socialiniams pedagogams ir socialiniams partneriams. Šia programa siekiama padidinti mokyklos bendruomenės narių kompetenciją ir gebėjimą atpažinti seksualinę prievartą patiriančius mokinius, paskatinti mokytojus, mokyklos specialistus bei kitus mokyklos darbuotojus, policijos, vaiko teisių apsaugos skyrių darbuotojus, tėvus bendradarbiauti apsaugant mokinius nuo seksualinės prievartos ir seksualinio išnaudojimo.

Smurto ir seksualinės prievartos prevencinė programa LIONS QUEST „Aš žinau“ skirta suteikti priešmokyklinio amžiaus vaikams ir pradinių klasių mokiniams galimybę drąsiai kalbėti apie patiriamą smurtą ar seksualinę prievartą; užtikrinti, kad smurtą ir seksualinę prievartą patirtų kuo mažiau vaikų; užtikrinti, kad vaikai pažintų savo kūną ir žinotų artumo ribas, kurių kitiems nedera peržengti; užtikrinti, kad tėvai būtų geriau pasirengę apsaugoti savo vaikus; užtikrinti, kad mokyklos būtų pajėgios atpažinti prievartos požymius ir ženklus bei suteikti mokiniams tinkamą ir saugią aplinką.

Šios paminėtos prevencinės programos – tai tik dalis mokyklose įgyvendinamų prevencinių programų. Išsamesnę informaciją apie prevencines programas galite rasti Nacionalinės švietimo agentūros internetinėje svetainėje.

Pažymėtina, kad 2021 m. rugsėjo 22 d. raštu Nr. SR-3805 Ministerija kvietė mokyklas ir savivaldybes jų pavaldumui priskirtose švietimo įstaigose užtikrinti prevencinių programų įgyvendinimą bei kokybišką ir nuoseklų kiekvieno mokinio dalyvavimą prevencinėse programose.

Ministerija taip pat primena apie kitų institucijų skelbiamą pedagogams ir švietimo pagalbos specialistams, tėvams naudingą informaciją ir specialistų pateiktas rekomendacijas. Naudingos informacijos yra parengusi Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/seima-ir-vaikai/vaiko-teisiu-apsauga/smurto-pries-vaikus-prevencija?lang=lt>; Pagalbos paaugliams iniciatyva <https://ppi.lt/klientams/vaikams-apie-smurta/>; Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, Paramos vaikams centras <https://pvc.lt/socialines-kampanijos-2/socialine-kampanija-vienas-is-penkiu/?fbclid=IwAR1tHQoSvogAjuBTatcEJfSqXGuowYPhrwVbxXZ37Xifsx2--DXusgFo-ZY>; https://www.pvc.lt/images/banners/Soc_kampanijoms/2015%2010%20Issamus%20vadovas%20tevements%20ir%20specialistams%20apie%20KIKO.pdf?fbclid=IwAR10IZ_SiC25kMy43jPEhFm-OmbquJSGMq6k5hOaULblcQfl-fwumK4gydc.

Raginame mokyklas aktyviai įsitraukti į šviečiamąją veiklą ugdant nepakantumą smurtui prieš vaikus, nuosekliai įgyvendinti prevencines programas ir glaudžiai bendradarbiauti su savivaldybių teritorijoje vaiko teisių apsaugą užtikrinančiomis institucijomis, socialinę pagalbą teikiančiomis tarnybomis, sveikatos priežiūros ir teisėtvarkos institucijomis ir kitomis įstaigomis bei organizacijomis.

Švietimo, mokslo ir sporto viceministras

Ramūnas Skaudžius